

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

בביתי ההחלטה לקחת ילד באומנה הייתה בהסכמה מלאה של כל בני הבית, הדעה של כולם הייתה שאם ניתנו לנו הכלים והתנאים לגדל ילדה נוספת אנו חייבים זאת לחברה ולאל. כאשר אמי הציגה את הנושא הייתי בת 7 ואמרתי: "איזה מזל – יש לנו את הבית ואת החיים והמשפחה שלנו". כיום, כולנו רואים זאת כמצווה ומתנה גדולה אף יותר.

העבודה חוקרת את נושא האומנה, כנושא חברתי חשוב שאינו מקבל את מלוא תשומת הלב לה הוא ראוי. כמו כן חוקרת את האומנה כמסע, דרך חדשה ומשותפת מלאה בחוויות. לעבודה כמה פנים: מצב הילד שנכנס לאומנה, התהליך שהוא עובר ורגשותיו, הזוית של המשפחה האומנת. העבודה עוסקת גם בחשיבות הקשר בין ההורים הביולוגיים ובין הילד שעבר למסגרת האומנה, במצבים בהם מוציאים ילד ממשפחתו הגרעינית וכמו כן במצבים בהם מוציאים ילד מבית האומנה. בעבודתי ניתן למצוא גם את הקשיים שבהחלטה ובלקיחת ילד באומנה.

בתהליך החקר נעזרתי במקורות שונים: מאמרים; עבודת תזה שעסקה בעיקר בקשר החשוב עם ההורים הביולוגיים; ספרים שעסקו בנושא בחירת משפחות האומנה והתאמתן המיטבית; במסמך מחקר של הכנסת; ובסיפורי האישי.

בעבודה ניתן למצוא ראיונות אישיים שנעשו עם אמי ואחי כמשפחת אומנה ועם ילדת האומנה במשפחתי. העבודה מלווה בקטעים מתוך כתבה ב-Ynet הורים, שנכתבה על המקרה של משפחתי, השמות בכתבה בדויים.

נושא האומנה קרוב לליבי כי משפחתי לקחה ילדה באומנה. התהליך של האומנה בביתי החל לפני כ-7 שנים, והקשר הנפלא הולך ומשתבח עם השנים. ילדת האומנה בביתי הפכה לחלק בלתי נפרד מהבית.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

מהי אומנה?

מה זו משפחת אומנה?

אילת ברק מדינה (ברק-מדינה, 2002) מגדירה את האומנה: "אומנה היא מסגרת משפחתית, המנוהלת על ידי זוג הורים אומנים המטפלים בילד נוסף במסגרת משפחתם תמורת תשלום".

רויטל אביטל (אביטל, 2007) מרחיבה את ההגדרה ואומרת כי ישנה אומנה בעלת טווחים שונים, החל באומנה יומית כאשר בסוף היום הילד חוזר למשפחתו הביולוגית; אומנה קצרת טווח כסידור חירום ואומנה ארוכת טווח, שנמשכת, אם אין בעיות, עד הגיע הילד לגיל 18.

מיכל נחמני (נחמני, 2007) קובעת כי: "אומנה הוא שירות שמעניק משרד העבודה והרווחה כדי לספק מסגרת לילדים בסיכון שיש להוציאם מהבית. המשפחה האומנת מהווה את אחד המענים, שבעזרתם החברה מתמודדת עם מצב, בו המשפחה הביולוגית של הילד נמצאה על ידי הרשויות הטיפוליות כלא מסוגלת לדאוג לצרכיו הבסיסיים והקיומיים".

רויטל אביטל (אביטל, 2007), טוענת במאמרה כי "משפחות אומנה הן המסגרת האידיאלית עבור ילדים שהוצאו מבית הוריהם בשל הזנחה, אלימות או חוסר תפקוד".

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

המטרה - חזרת הילד לבית הוריו

בנוסף נחמני מסבירה כי: "הוראות תקנון העבודה הסוציאלית קובעות, שאם קיים צורך להוציא מהבית ילד עד גיל 6, שאינו מועמד לאימוץ, יש להעדיף סידור במשפחה אומנת על הפנימייה. נקבע כי הסידור באומנה הוא אמצעי טיפולי החייב להתבסס על תוכנית טיפולית-שיקומית בילד ובמשפחתו. יש לדאוג לשמירת הקשר של הילד להוריו הטבעיים, ולשאוף שבסיום הטיפול באומנה יהיה אפשר להחזירו לבית הוריו; אם יעד זה לא הושג, יימצא עבורו בית חלופי."

כמו כן מגדירה נחמני את האומנה כ"מסגרת אשר נועדה להוות עבור הילדים סידור ארעי שאינו כולל ניתוק קשריו עם משפחתו. האחריות החוקית נשארת בידי הוריו או בני משפחתו האחרים, בהתאם לנסיבות העוסקות במצב משפחתו ובטובתו. עיקרו של הטיפול באומנה הינו לאפשר לילד ליהנות ממשפחה אומנת שתעניק לו חום, אהבה ותחושת ביטחון, כפי שכל ילד זכאי לקבלם במערכת יחסים משפחתית"

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

"ברגע שמאמצים ילד, כשיש הורים", מסבירה גליה את ההבדל בין אימוץ לאומנה. "זה לוקח מהאמא או מהאבא את הדבר הכי חשוב וזה סוגר את זה. זהו. זה מביא למקום שאף אבא או אמא לא היו רוצים להרגיש. באומנה זה אחרת. זה מרגיע .
Ynet הורים

במה נבדלת האומנה ממסגרות אחרות

האומנה מול הפנימייה

האומנה נבדלת מהפנימייה בכך, שבמסגרתה הילד נמצא במסגרת משפחתית ומקבל טיפול אישי. השירותים החברתיים לא נותנים עדיפות לאומנה, מאחר והכנסת ילדים לפנימיות הינה קלה ונוחה יותר ואינה מאיימת על הקשר עם ההורים הביולוגיים.

האומנה מול האימוץ

רויטל אביטל (אביטל, 2007) קובעת שההבדל העיקרי בין אומנה לאימוץ הוא שבמסגרת האומנה נשמר הקשר בין הילד לבין משפחתו הביולוגית, בעוד שבמסגרת אימוץ מתבצע ניתוק מוחלט בין המשפחה הביולוגית לבין הילד. באומנה המטרה הא שהילד יחזור למשפחתו ולכן לא מתבצע ניתוק. הקשר נשמר גם במקרה שיש סיכון פיזי או נפשי לילד. אילת ברק מדינה (ברק-מדינה, 2002) מוסיפה כי הקשר ביניהם אפילו משתמר ונבנה, בנוסף הילד לומד ומבין שעליו לכבד את הוריו הביולוגיים ולעודד את הקשר ביניהם.

חוסר הסכמה בהגדרת האומנה

מיכל נחמני (נחמני, 2007) מדגישה כי יש כיום חוסר הסכמה לגבי הגדרת האומנה. שכן, התחוללו לאחרונה שינויים בהגדרת מטרות האומנה, בתחום הקשר עם ההורים הביולוגיים וחוסר הסכמה לגבי תפקיד ההורים האומנים, דבר שמוסיף לבלבול בתפיסתם של ההורים. הקשר עם ההורים הביולוגיים מתחשב בציפיות של ההורים האומנים ובפרשנותם לתפקידם כאומנים, יחד עם ציפיות המנחים המלווים אומנה זו. נחמני טוענת כי הגדרת האומנה לפיכך היא: "שירות הניתן בביתם של המטפלים, במשך זמן מוגבל לטווח קצר או ארוך, באמצעות הערכתם של סמכויות מקומיות, על ידי מטפלים מסוימים, שיכולים להיות קרובי משפחה או לא, לילד שיכול להתגורר בביתם באופן מלא או חלקי".

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

התאמות המשפחה לקראת האומנה

אביטל מסבירה שעל מנת לבצע התאמה אידיאלית ועל מנת שהילד לא ייפגע, המשפחה עוברת התאמות מיוחדות, שכוללות:

- מיון קפדני
- קורס מיוחד בן 10 שבועות
- התאמה רגשית ובריאותית
- ביקורים תכופים של העובד הסוציאלי בבית המשפחה, ובסביבה בה מתנהלים חייה

מספר הילדים המופנים לאומנה

יובל גורן (גורן, 2011) מדווחת שיש מחסור חמור במשפחות שמוכנות לקחת ילדים באומנה או לאמץ. בעקבות כך יש עלייה חדה במספר הילדים שחוו הזנחה ואין להם מסגרת של בית חם.

בשנים האחרונות ישנה עלייה במספר הילדים המוצאים מבתיהם זקוקים למשפחות אומנה. לפי הנתונים שנמסרו בשנת 2010, שהו במשפחות אומנה 2035 ילדים לעומת השנה שקדמה לה בה שהו 175 פחות אצל משפחות אומנה.

גורן קובעת כי, על משרד הרווחה להתמודד עם בעיה קשה, על פיה מספר הילדים המופנים לאומנה עולה, בעוד מספר משפחות האומנה אינו עולה בהתאמה. רק כרבע ממספר הילדים שמופנים למסגרות חוץ ביתיות נמצאים במשפחות אומנה בזמן שכל השאר בפנימיות.

אריק רוזנטל (רוזנטל, 2010) מסביר, כי במסגרת האימוץ לא קיים מחסור קבוע של משפחות לעומת האומנה, מסגרת שחסרות לה משפחות רבות.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

מצבים בהם מוציאים ילד מהבית

סיבות להוצאת ילד מבית משפחתו הביולוגית

מוריה לוי ואחרים (לוי, 2010) בדקו וגילו כי ילדים נשלחים לאומנה מאחת מהסיבות הבאות: בעיות הקשורות בהורים, בעיות הקשורות בילדים או בעיות הקשורות בסביבה. הסיבה העיקרית הינה בעיות הקשורות בהורים, לאחריה, בעיות הקשורות בילדים ובמעט מאוד מקרים, כ 3%-5%, נסיבות סביבתיות. דוגמאות לבעיות הקשורות בהורים: הזנחה והתעללות, נטישה, מחלה פיזית או נפשית, שימוש בסמים, מאסר, חוסר יכולת או רצון לטפל בילד. דוגמאות לבעיות הקשורות בילד: פיגור, עבריינות, מגבלות פיזיות או נפשיות, התנהגות בעייתית. דוגמאות לבעיות הקשורות בסביבה: מחסור כספי, אבטלה, דיור לא מתאים.

עיקרון טובת הילד

טובה ליכטנשטיין (ליכטנשטיין, 1991) טוענת כי, לילדים יש זכויות להגשמת צרכיהם, וכמובן יש להתחשב בעיקרון טובת הילד. לעיתים עקרון זכויות אלה עדיפים על זכותם הטבעית של ההורים לגדל את הילדים. בנוסף, היא אומרת, כי טובת הילד הינה אחד העקרונות המנחים את בתי המשפט ואת בתי הדין הרבניים במקרים בהם יש צורך להחליט מי יחזיק בילד, הוריו, או שיש להוציאו מחזקתם למרות התנגדותם. ליכטנשטיין טוענת שכאשר על העובד הסוציאלי להחליט אם להוציא את הילד מהבית, הוא נעזר בידע המקצועי שלו על מנת לבדוק ולאבחן את מצבם של הילד והמשפחה. מכיוון שאין די בכך, מונו ועדות החלטה והשמה, שעליהן לדון בנושאי הילדים אשר מועמדים להוצאה מחיק משפחתם.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

סיבות להוצאת ילד מבית האומנה

הפסקת שהות הילד במשפחת האומנה עשויה להתבצע מכמה סיבות, אומרת רויטל אביטל (אביטל, 2007): אפשרות ראשונה היא כאשר הילד עובר לקטגוריה של אימוץ ואז בדרך כלל הוא מועבר למשפחה אחרת, שאינה אומנת אלא מאמצת. סיבה נוספת הינה שיקום המשפחה הביולוגית, כך שקיימת אפשרות שהילד יחזור אליה. אפשרות אחרת שעליה מספרת אביטל היא בעיה במשפחה האומנת, שמביאה למצב אשר לא מאפשר את המשך שהות הילד במשפחה. חשוב להדגיש כי, הוצאת הילד מהמשפחה נעשית תוך פגיעה מינימאלית בילד עצמו או במשפחה האומנת.

הבעייתיות שבאומנה

בנייר עבודה שהגישה לאגף המחקר ומידע של הכנסת, בעניין הפרטת מערך שירותי האומנה, חושפת אילת ברק-מדינה (ברק-מדינה, 2002) בעיות שעדיין לא ניתן להן פתרון, למרות התקדמות התחום בישראל. בין היתר היא שואלת האם כל המשפחות שנבחרות להיות משפחות אומנה מתאימות לתפקיד ויכולות לספק לילד סביבה טובה יותר ומענה על כל הצרכים שלו. היא רומזת, שיתכן ולשיקולים כלכליים יש השפעה על מספר הילדים במשפחת אומנה אחת. כך עלול להיווצר מצב, בו העלייה במספר הילדים במשפחת האומנה תפגע בטיפול הפרטני בכל אחד מהילדים ובשמירה על איכות ההשמה והטיפול במשפחה. כן היא חוששת שיתכן מצב, בו לא מתקיים הליך מסודר ומושכל אשר בודק את טובת הילד ובסופו מתבצעת ההחלטה הטובה ביותר לגבי מצב הילד והמשך הטיפול בו.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | קישורים
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

צילום אילוסטרציה

קשיים בלקיחת ילד באומנה

אריק רוזנטל (רוזנטל, 2009) טוען כי ההחלטה לקחת ילד באומנה היא קשה. היא כוללת הכנסה של ילד זר לבית, כאשר ברקע של הילד עלולים להיות חיים מורכבים, קשיים, התנהגויות קשות לשליטה, אולי טראומות והכנסתו הביתה כלולה בחששות רבים. אבל לנוכח הזכות להציל ילד כל הקשיים והמורכבויות מתגמדים.

סמדר שיר (שיר, 2009) חקרה ומצאה כי, גם לילדים הביולוגיים במשפחה האומנת לא תמיד קל בעת לקיחת אח חדש באומנה. במחקר נבדקה תגובת הילדים כאשר הם מגלים שהוריהם החליטו להיות משפחה אומנת. שיר מצאה כי, ההתמודדות עם הקנאה והתחרות על חלוקת הזמנים של ההורים, בעוד האח החדש סוחב מטען רגשי כבד, היא קשה.

ויש ילדים שמתנגדים

שיר מספרת מתוך סיפור אישי, שבעת התייעצות האם לקחת אח באומנה, האח הקטן התנגד לכך בתוקף, מפאת העובדה שתמיד היה הקטן וכך הוא רוצה להישאר, הקטן שמקבל את מירב תשומת הלב. אחיו החלו להפעיל עליו לחצים רבים אבל ללא הועיל. לאחר זמן מה, כאשר הסכים לכך, הוא אמר זאת לאימו כבדרך אגב. לאחר מכן הכותבת מציינת כי הילד קיבל לחלוטין את האח החדש, הוא התוודה כי בהתחלה רק קצת קינא בו אבל לאחר מכן התרגל. בנוסף הוא אמר, שלמרות הכל: "אבל היא שלנו". כלומר, האח מרגיש כי אחותו באומנה הפכה להיות חלק מהמשפחה, הוא חש שהיא שייכת אליהם. האחים הסכימו כי עוד אח אחד לא גוזל מזמנם עם אמא, אחד מהם אף הודה כי תחילה פחד מעט.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

לקיחת ילד באומנה כמצווה

חנה גדיש (גדיש, 1993) טוענת במאמרה כי המטרה העיקרית באומנה בקיבוצים הדתיים היא עצם ביצוע האומנה, לקיחת ילד שתראה לדור הבא דוגמא אישית.

העדפת משפחות האומנה לגבי גיל ומין הילד

מוריה לוי ואחרים (לוי, 2010) טוענים כי, כשמתבצעת התאמה בין הילד למשפחה, שמים לב למין הילד; נעשית בדיקה בסידורי השינה בבית; האם יש התאמה לבן או לבת; גילו. לפי המאמר לרוב יש העדפה שילד האומנה יהיה הכי צעיר בבית. נמצא כי יש שוויון במספר הבנים והבנות באומנה בנוסף לכך, מרבית הילדים הנשלחים לאומנה הם בני 10 ומעלה.

צילום אילוסטרציה

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

איזו תמיכה מקבלת משפחת האומנה משירותי הרווחה בישראל?

משרד הרווחה והשירותים החברתיים מפרט באתרו את התמיכה שמשפחות האומנה מקבלת משירותי הרווחה: "16. השירותים הניתנים ואופן התשלום

16.1 תשלומים באמצעות המערכת הממחשבת

משפחת האומנה מקבלת את התשלום אחת לחודש ישירות מן המשרד למסגרת. תשלום זה כולל את "סל השירותים הנלווים" (ראה 16.2 להלן)

16.2 הוצאות מיוחדות – תשלומים למשפחות

א. הוצאות הניתנות למשפחה האומנת אוטומטית הכוללות ביגוד, ציוד ראשוני טיטולים לגיל הרך וארוח.

ב. סל הוצאות מיוחדות

סל הוצאות מיוחדות מועבר עבור כל ילד לגופים המפעילים ואלה האחרונים מוציאים את הכסף לפי התוכנית הטיפולית של כל ילד. שימת ותנאי המימון ב"חוברת הוצאות מיוחדות" (נספח יא)

16.3 הסדרים נוספים

השירותים הבאים ניתנים לכל הילדים המסודרים במשפחות אומנה ללא צורך בתשלום ובדיווח:

א. ביטוח רפואי- ניתן לקבל הטיפול הרפואי בקופת חולים לה משתייכים ההורים הביולוגיים בסניף הקרוב למגורי משפחת האומנה. כמו כן, ניתן לקבל השירותים הרפואיים האמבולטוריים בסניף קופת החולים הכללית הקרוב למשפחת האומנה.

ב. ביטוח שיניים משמר- כל הילדים המסודרים באומנה מבוטחים בביטוח שיניים משמר. טיפולי השיניים שאינם מכוסים ע"י הביטוח (ראה סעיף 16.4 טז)

ג. כיסוי פגיעות בשיניים- כל תלמיד במערכת החינוך אשר שיניו נפגעו ממכה, נפילה וכו'. הטיפול והריפוי מכוסים בהסדר בין משרד החינוך והתרבות וקופת חולים כללית. כיסוי זה הוא לכל תלמיד שנפגע במשך כל שעות היממה וגם בימי החופשות, רק בתוך כותלי בית הספר. כדי לקבל הטיפול, יש להצטייד באישור ממזכירות ביה"ס בו הילד למד ולפנות למרפאת שיניים של קופת חולים הכללית. שרות ילד ונוער יש סל הוצאות מיוחדות לילד לחודש המתעדכן מעת לעת, הכולל את כל ההוצאות המיוחדות להוציא אלה הניתנות אוטומטית ישירות על ידי המשרד, ולהוציא מסיבות בר מצווה, טיפולי שיניים מיוחדים ודמי כיס ליתום (ראה נספח 13 מדריך להוצאות מיוחדות).

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

משפחה האומנת

הצד הרגשי והצד המקצועי של הורים באומנה

נחמני (נחמני, 2007) מצביעה על הבחנה בין התפקיד ההורי באומנה לבין התפקיד המקצועי. התפקיד המקצועי כולל מכוונות למטרה שכוללת ארגון, שליטה, יעילות ומכוונות לעתיד. התפקיד כולל גם גבולות כלומר, הוא מתוחם ובעל מבנה שמטרתו להבטיח את הגשמת היעדים, לשמור על כיוון וישום. גם הזמן מציב גבולות מדויקים. ככל שהגדרות ברורות ומדויקות יותר תהיה האומנה יעילה יותר.

התפקיד ההורי הוא הפוך מקודמו. בתפקיד זה יכולים ההורים להרגיש הזדהות עם הרגשת הילד. אם אומנה תוגדר כתפקיד הורי בלבד, ניתן יהיה לומר שלא יהיו לה מטרות או מניעים הישגיים ומניעה הם היענות ונתינה בלבד. לעומת זאת אם תוגדר גם כתפקיד מקצועי הרי שיש לה מטרות וגבולות שמוגדרים בזמן ובאחריות.

זה היה מן מצב כזה שכולם באים עם הרבה רצון לבנות משהו משותף ובריא, אבל לאף אחד אין באמת את הכלים המלאים לזה. היה הרבה שקט ומבוכה.
Ynet הורים

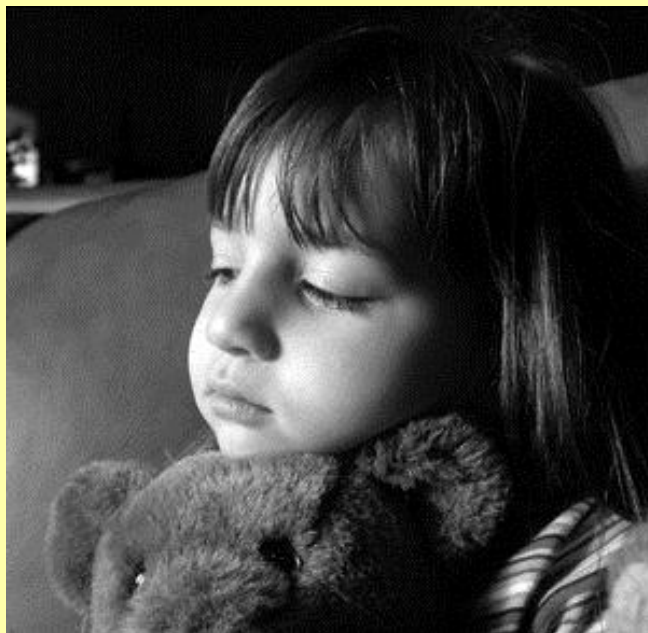
אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

אומנה כהחלטה משפחתית, הסכמה משפחתית

המניעים לקחת ילד באומנה

סמדר שיר (שיר, 2009) קובעת כי להחלטת הורים לקחת ילד באומנה עשויים להיות מניעים רבים, כמו: אלטרואיזם (דאגה ומסירות לזולת, עד כדי נכונות להקרבה עצמית עבור הזולת, מתוך ויקיפדיה); רצון לעשות מצווה; לעזור או מתוך היכרות אישית עם הילד. שיר קובעת כי יש לבדוק את מידת ההתאמה, מבחינת המניעים, מבחינת הגיל והמין של הילד באומנה לילדים הקולטים. חשוב לבדוק האם המניעים של הילדים הקולטים זהים לאלו של הורים.

צילום אילוסטרציה

כשנרית סיפרה לשני ילדיה על גליה, בתה בת ה-7 אמרה: "איזה מזל - יש לנו את הבית ואת החיים והמשפחה שלנו". תוך שלושה שבועות גליה עמדה בפתח ביתה של נרית וילדיה שעמדו להפוך למשפחת האומנה שלה. "ילדה עם עיניים אדומות, שזה מה שיש לה בעולם: דובי וכמה שקיות ניילון", מספרת נרית. "היא עשתה לי באותו רגע צמרמורת והרגשה של 'תודה לאל על המקום שאני והילדים שלי נמצאים בו'"

Ynet הורים

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

לקיחת ילד באומנה כתרומה למשפחה

נעמה תלם (תלם, 2010) מביאה סיפור אישי של אב, המשמש הורה בבית אומנה ואומר כי: "אנחנו נותנים המון, אבל גם מקבלים המון. אין לי שפה עשירה מספיק כדי לתאר את מה שאני מקבל מהילדים האלה." כלומר הסיפוק והתרומה חזרה שניתנים למשפחה עקב לקיחת הילדים תחת חסותם הם גדולים, בלתי ניתנים לתיאור. בנוסף, האב מספר כי: "הילדים האלה הם משהו אחר, משהו שיש בו את כל סוגי האהבות - עירוב של אהבה ודאגה יחד... זה יותר ממשפחה, זאת עוצמה, זה כוח."
האב מרגיש שהילדים הם משהו מיוחד במינו, שאוהבים ודואגים גם יחד. לדעתו האומנה מייצרת משפחה חזקה יותר, בעלת עוצמה רבה יותר. דווקא עקב כל מה שהם עברו, בעקבות האופי השונה שלהם הוא חש שכל אותם ילדים הם לא רק משפחה, הם הכוח והעוצמה.

"ההרגשה שלי היא שהרווחתי ילדה. זו אחת המתנות הכי גדולות שאפשר לקבל."
הורים Ynet

אתגר מול חוויה

יובל גורן (גורן, 2011) טוענת כי, ההחלטה להיכנס לאומנה היא קשה, כי זהו אתגר ותהליך שדורשים מאמצים רבים וכלל זאת לכל הדעות זו חוויה מדהימה, שמעניקה אפשרות לראות את הדברים בצורה אחרת, משנה את ראיית עולמך ונותנת לך אפשרות לתת מעצמך למען הזולת ולאלו שבאמת זקוקים לעזרתך.

אריק רוזנטל (רוזנטל, 2010) מדווח על משפחות שסיפרו, כי באמצעות האומנה הן העבירו לילדיהם את הערכים הכל כך חשובים כגון אהבה, נתינה, אהבה לזולת וקבלת האחר. משפחות אחרות מספרות כי הן מודות על הזכות הגדולה שניתנה להם, לעשות מצווה, להציל ילד וכי יש בכך תחושת סיפוק כשילד כזה משתקם, פורח ואוהב בחזרה. משפחות אחרות מספרות, כי חייהן קיבלו משמעות חדשה הודות לאומנה. יש משפחות ששמחות על ההזדמנות שניתנה להן להרחיב את המשפחה ולתרום לקהילה בעת ובעונה אחת.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | קישורים
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

התרומה של לקיחת ילד באומנה לילדים הביולוגיים

סמדר שיר (שיר, 2009) מביאה תוצאות מחקר שבדק את תחושותיהם של האחים הביולוגיים במשפחות האומנה. עורכות המחקר מציינות כי "הילד הקולט שהינו האח הביולוגי במשפחה מרוויח ובגדול." מבחינת הרמה הרעיונית האחים חוברים לרצון הוריהם לעשות מצווה, אך ביום-יום זה לא פשוט כלל וכלל, הילד עלול להיות אלים או לבייש את האחים בחברה. הצלחת התהליך כולו תלויה באחים הקולטים הביולוגיים.

צילום אילוסטרציה

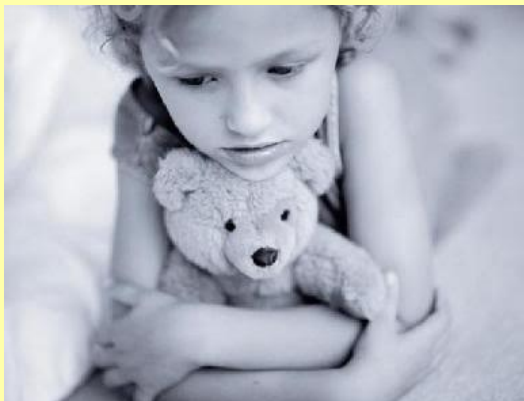
הערכות מחודשת של המשפחה עם כניסת הילד באומנה

מוריה לוי ואחרים (לוי, 2010) טוענים כי המשפחה הביולוגית נערכת לקראת תהליך האומנה, כאשר הם מסכימים ומפנימים את התהליך בעת שהם נותנים לילדם שנמסר לאומנה את "ברכת הדרך". ברכה זו חיונית להצלחת התהליך, הן מבחינת הילד והן מבחינת המשפחה הביולוגית.

שאלות בחינוך במסגרת האומנה

סמדר שיר (שיר, 2009) מסבירה כי הילד החדש שנכנס למשפחה בעלת אופי והרגלים שונים משלו, חייב להסתגל לכך וכך גם על המשפחה להתגמש למענו וללכת לקראתו.

א.תמר (א.תמר, 1979) מזכירה כי בחינוך ילדים העקביות היא החשובה ביותר. בשמירה על סדר ועקביות, הילד מסתגל ולומד את הערכים. הילד משתלב כי אינו רוצה להפסיד משהו במשפחה. אי שמירה על הסדר ולחצים עלולים להביא אותו למצב של סירוב לבצע את הנדרש ממנו.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

קשר עם ההורים הביולוגיים

מוריה לוי ואחרים (לוי, 2010) קובעים כי, הסידור יצליח טוב יותר כשההורים הביולוגיים מסכימים לתהליך האומנה ונותנים לילדם את "ברכת הדרך". בנוסף, חשובה לא פחות היא הבנתם, שאין ביכולתם לגדל את הילד ושהסידור החוץ ביתי הטוב ביותר בעבורו יהיה אומנה. ברכת הדרך גורמת לילד להבין כי הוריו אינם דוחים אותו ואינם מזניחים אותו. הוא מבין שבאופן זמני משפחתו לא מסוגלת להמשיך לגדל אותו.

אילת ברק-מדינה (ברק-מדינה, 2002) טוענת כי, יש לאמון את הילד במשפחה שמתגוררת בקרבת מקום על מנת לשמור באופן הטוב ביותר על הקשר בין הילד באומנה והוריו הביולוגיים ולגרום לעידוד שמירת הקשר הרגשי ביניהם, במטרה שהילד יחזור למשפחתו לאחר שיקומה. כך, גם הוצאתו מהבית לא תנתק אותו מסביבתו הטבעית, אלא אם להרחקתו מהבית יש סיבה סביבתית.

"נירית נתנה לי את הדמות של האמא שהייתי צריכה ואת ההתפתחות הבריאה יותר. פשוט נתנו לי משפחה, בית, חום ואהבה. פתחו לי עולם אחר לגמרי. מצד שני, נירית הייתה לוקחת אותי לבקר את אבא בכלא כשישב. היה לה חשוב שאבקר אותו, שאבא לא ירגיש שלקחו לו משהו, שירגיש שעדיין אני הילדה שלו, שאני גדלה, שהכל בסדר שיהיה בלב שקט שלא פוגעים בי, אלא עוזרים לי."

Ynet הורים

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

תפיסת ההורים האומנים את ההורים הביולוגיים

להורים האומנים יש שתי נקודות השקפה לגבי אופן השותפות וחלוקת התפקידים עם המשפחה הביולוגית של הילד. מיכל נחמני (נחמני, 2007) מציגה את הראשונה, כאשר הורי האומנה מבינים את ההבדל בין הורות באומנה לבין הורות ביולוגית. משפחות אלה מייחסות לקשר בין הילד להוריו הביולוגיים חשיבות רבה והן תומכות ומעודדות קשר זה, בתנאי שאינו פוגע בצרכיו של הילד. הן תומכות בקשר זה גם במקרה שהן מצפות כי הילד באומנה ימשיך לגדול במשפחתם.

נקודת ההשקפה השנייה היא כאשר הורים באומנה מאמינים שתפקיד האומנה זהה לתפקוד הורי לכל דבר, או שהם רואים עצמם כהוריו המאמצים של הילד. כך עלול להיווצר מצב בו אין הם מייחסים חשיבות להורים הביולוגיים בחיי הילד ואף לא לעברו. בין היתר הם חוששים לאבד חלק מהסמכויות והתפקידים הקשורים בטיפול בילד ולכן נמנעים ככל האפשר מקשר כלשהו עם המשפחה הביולוגית.

ישנם מצבים בהם המשפחה הביולוגית מפעילה לחצים או איומים על הקשר בין ילדם ולבין ההורים האומנים ולכן ההורים האומנים מרגישים תחושות פחד ואיום על רווחת משפחותיהם, ילדיהם ובינם. נחמני מציינת שבמידה והדבר הולם את צרכי הילד וטובתו, חשיבות הקשר בין הורי האומנה והמשפחה הביולוגית הינה משמעותית בעבורו.

נחמני מזהירה, כי: "תפיסה שלילית של ההורים האומנים את ההורים הביולוגיים, מתורגמת על ידי הילד לתפיסה שמשפחתו הביולוגית אינה ראויה לכבוד ואהבה על ידי אחרים ועל ידו לכן הוא אינו ראוי לכך."

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

חשיבות הקשר של הילד באומנה עם ההורים הביולוגיים והבעייתיות שלצידו

נחמני חשפה מחקר שבדק את תפיסותיהם של ילדים באומנה, ממנו עלה כי רובם שבעי רצון ממשפחת האומנה והם מרגישים תחושת שייכות אליה. זאת, בעוד שממשיך להתקיים קשר עם הוריהם הביולוגיים שנראה לעין כי הוא חשוב בעבורם. היא מבהירה כי ניתן לראות שכאשר אין קשר ביניהם "משקיע הילד משאבים בשיפור דמותם של הוריו ומתקשה להשתלב במשפחה האומנת."

נחמני מוסיפה כי מראיונות שנערכו עם אמהות אומנות, עלה שלמרות שהבינו את העובדה ששמירה על קשר עם ההורים הביולוגיים חשובה, הקשר ביניהם לבין ההורים הביולוגיים היה מלווה ברגישות גבוהה ולא היה יציב ונוח. במצבים יותר מתוחים הקשר קיבל אופי עוין.

בנוסף לכך, כאשר אפשרו קשר בין הילד ובין הוריו הביולוגיים חשו ההורים האומנים שהילד התאכזב ושעליהם להגן עליו, במיוחד במקרים שהייתה היסטוריה של אלימות במשפחה. לאחר המפגש הילד היה תובעני יותר והתנהגותו השתנתה. לכן ההורים האומנים היו במתח והעדיפו קשר מזערי ככל האפשר בין הילד להוריו הביולוגיים. רובן הכמעט מוחלט של האמהות מאמין כי הקשר עם ההורים הביולוגיים הוא החלק הבעייתי ביותר באומנה.

נחמני מדווחת על מחקרים נוספים שמצאו, כי הסיבות העיקריות לפירוק סידור האומנה או עזיבת המשפחה האומנת את תפקידה הן הרגשה של אי שותפות בנוגע לעתידו של הילד וההתמודדות עם הקשר מול ההורים הביולוגיים שלא קיבל ליווי הולם מצד הגורמים המטפלים.

שיתוף הפעולה מצד ההורים האומנים גם הוא משפיע על סדירות הביקורים אצל ההורים הביולוגיים, גם כאשר האחריות על אופן הסדירות היא על העובדים הסוציאליים.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

הילד שנכנס לאומנה

התאמת הילד למשפחה החדשה

מוריה ואחרים קובעים כי ישנה בדיקת התאמה הכוללת שני שלבים, הראשון - שלב ניפוי ראשוני בהתאם לתקנון העבודה הסוציאלית. השני - שלב מעמיק ומורכב, הכולל בדיקת מניעים לאומנה ועמדת בני המשפחה ביחס לאומנה. מוריה ואחרים טוענים, כי על מנת לבצע התאמה אידיאלית של הילד למשפחה החדשה, נערכות שיחות עם ההורים, עם ילדי המשפחה וחשוב שכולם ירגישו שותפים לתהליך.

בנוסף, ישנה העדפה למשפחה שמכירה את הילד, כי לרוב תהיה לה מחויבות גדולה יותר וקשר רגשי העוזר רבות בתהליך. משפחות, שמכירות את הילד מקבלות עדיפות בזמן בדיקות ההתאמה.

"זה אולי מוזר, אבל אני מרגישה שלא סתם היא הגיעה דווקא אלינו. זה כאילו שהיא הייתה צריכה לקבל תפקיד מסוים בחיים שלנו, בדיוק כמו שאנחנו ממלאים תפקיד בחיים שלה. היא הביאה אלינו חלק מעולם אחר, מחיים שונים לחלוטין, הראתה לילדים חלק מעולם אחר וזה טוב. הם קיבלו פתאום אחות גדולה."
Ynet הורים

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

משפחתי מספרת

אמא אומנת מספרת..

מהם הקשיים בלקיחת ילד באומנה?

אם במשפחת אומנה מספרת כי הפחד הגדול ביותר בלקיחת ילד באומנה הוא אי הודאות, מפני שנכנס אל הבית אדם חדש, שמפר את האיזון. למרות זאת היא מציינת שבסופו של תהליך כל המשפחה מחוזקת יותר ומאוד מרוצה מההחלטה. הקשיים שהיא חשה לאורך התהליך היו להרגיל ילדה שבאה מרקע אחר לערכים, דרישות והתנהלות אחרים מאלה שאליהם הייתה רגילה. בנוסף האם מספרת כי היו יחסי הדדיות בעניין זה, המשפחה לא רק לימדה את ילדת האומנה תרבות חדשה, היא גם למדה ממנה דברים מעולם אחר. קושי נוסף היה באיזון בין האחים שהופר כי נכנסה למשפחה אחות נוספת, מבוגרת משניהם.

איזו תמיכה מקבלת משפחת האומנה משירותי הרווחה בישראל?

משפחת האומנה מקבלת החזר עלויות בסיסי מאוד מהמדינה, קורס הכנה לתהליך וליווי של עובדת סוציאלית, שהיא פקידת האומנה שמגיעה אחת לחודש לערך ומספקת הנחייה.

איך התוודעה המשפחה ספציפית לנושא, ואיך בדרך כלל מתוודעות משפחות האומנה?

מתוך הראיון עלה כי נושא לקיחת ילד באומנה תמיד היה מעשה שהאם רצתה לעשות, לקחת ולגדל ילד שלא שלה. אל המערכת היא הגיעה דרך חברה, עובדת סוציאלית שסיפרה את הסיפור והאם החליטה לנסות.

החלטה משפחתית, האם חשובה הסכמה מלאה של כל בני הבית להצלחת האומנה?

לפי דעתה של אם במשפחת אומנה, על מנת שיצליח התהליך, חשובה הסכמה מלאה של בני הבית. היא מספרת שכאשר הציגה את הנושא בפני ילדיה, שניהם פה אחד הסכימו ואמרו: "איזה מזל שהעולם שלנו אחר". עם זאת למרות שהסכמה מלאה חשובה, היא תלויה בערכים של הילדים. מורכבות המשפחה משפיעה מאוד על ההסכמה.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

האם הייתה העדפה בנוגע למין/ גיל הילד? האם בדרך כלל ישנה העדפה?
בדרך כלל ישנה העדפה לתינוקות, בעיקר מפני שקל יותר לחנך ולהשפיע ככל שהגיל צעיר יותר. לפי דעתה של האם ילד גדול יותר הוא מחויבות הרבה יותר גדולה של החברה כי זהו אחד הסיכויים האחרונים לתת לילד עתיד וחיים טובים יותר.

לקיחת ילד באומנה כמצווה

בעיני אם האומנה מעבר לעצם המצווה לקחת ילד באומנה, זו זכות גדולה. הרי לגדל ילד שלך זו זכות ומכאן שלגדל ילד שלא שלך, הוא מעשה מאוד ראוי וזכות גדולה אפילו יותר.

הערכות המשפחה לקראת אומנה

ההערכות במקרה זה הייתה בעיקרה לוגיסטית, ועיקרה ארגון חדר וציוד לילדה החדשה. ההערכות הרגשית הייתה ההתרגשות, ההתלהבות והציפייה לאחות החדשה.

דמיון בין ילד האומנה למשפחתו החדשה

לפני המקרה, האם הייתה סבורה שזה לא חשוב, עכשיו לאחר ניסיון, היא מסבירה שזה מאוד חשוב. התברר שמבחינת מראה חיצוני, הילדה מאוד דומה למשפחה מה שהקל על השתלבותה וקליטתה בעיני החברה כחלק מהמשפחה, היא נראית חלק אינטגרלי ממנה ולכן לחברה קל יותר להכיל ולקבל אותה.

כיצד מתבצעת חלוקה מחודשת של זמן איכות עם ההורים?

האם רואה זאת כמו לידה של כל ילד נוסף, שיש לו צורך בזמן ויש לו דרישות משלו. כך גם ילדת אומנה זקוקה לזמן. כמו כן לילדה היתה הבנה רבה ביותר ורגישות לילדים הביולוגיים על מנת שלא לקחת מהזמן שלהם.

כל עניין ההורות בעיני האם זקוק ליותר תשומת לב והקפדה מאשר במשפחה שאין בה ילד באומנה. גם הילדים הביולוגיים זקוקים ליותר זמן על מנת לא לחוש חסך.

הילדה באומנה נכנסה כבכורה למשפחה, ולצד הזכויות והעצמאות שניתנו לה היו מוטלות עליה גם חובות ומטלות.

בהמון דברים היא מאוד מתאימה למשפחה שלנו. זה מצחיק, אבל אפילו במראה היא דומה לנו. פעם כשבאתי עם שלושתי למכון כושר אמרו לי: 'הגדולה ממש דומה לך. הקטנים פחות'. עם הזמן, היא הפכה להיות ילדה שלי לגמרי.
Ynet הורים

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

האם יהיה על הילד לשנות את תרבותו במידה והיא שונה?

קורה שהתרבות לעיתים עלולה להיות גם חוסר תרבות, אומרת האם בזהירות. ממקום זה, צריך ליצור שינוי מסוים. כאשר ילד נכנס למשפחה עליו ללמוד ולהתחנך בהתאם לערכים ודרך ההתנהלות שעליה מחליטה המשפחה. ישנה חשיבות גדולה להתאמה בערכי הדת והלאום כדי שלילד תהיה הסתגלות קלה יותר.

"בהתחלה," נזכרת נירית. "היה לגליה מאוד חשוב להיות מאוד מסודרת, כמו שצריך. בפעם הראשונה שהיא השאירה בגדים באמבטיה אמרתי לעצמי: 'וואלה, עכשיו היא ילדה שלי' Ynet הורים

האם ישנם ומהם ההרגלים החדשים שנכנסים לחיי הילד?

במקרה של המשפחה שלנו, ההרגל הכי בסיסי של הליכה לבית הספר היה הרגל חדש שנכנס לחיי הילדה באומנה. ערכים חשובים כמו עבודה, אחריות, חובות מול זכויות ודרך התנהלות הונחלו לה לאורך השנים.

מהם השינויים שמתבצעים בהגדרת החופש מחדש?

בעבר הילדה הגדירה לעצמה מה נכון ומה לא נכון בעבורה. בבית החדש הגדרות אלו בוצעו על ידי אם האומנה, בין היתר על מנת שתשמש דוגמה הולמת לילדים הקטנים.

האם מוסיפה כי היו שאלות בחינוך במסגרת האומנה, במקומות מסוימים היה לנו משא ומתן. כאשר ילד בא מרקע אחר חשוב להקשיב לו ולנהל עימו דיאלוג פתוח.

איך מציגים את הילד באומנה למשפחה המורחבת, לחברים ולחברה הקרובה?

ההצגה הייתה פשוטה, באופן הפתוח והאמיתי ביותר. המשפחה השתדלה מאוד לקבל אותה, הזמן עושה את שלו וכיום היא חלק מהילדים.

כיצד החברה מגיבה אל הילד החדש?

החברה הגיבה טוב לילד החדש, כאשר הבינה שהיא ילדת אומנה הייתה הערכה והתגובות היו חיוביות. האם מספרת שעד היום ישנה תהייה בנוגע למספר הילדים שלה.

כיצד מתייחסים חבריו של הילד מהאומנה אל שאר בני הבית ומצבו החדש?

לחבריה של הילדה באומנה לקח זמן להרגיש בנוח עם משפחתה החדשה. הם התנהגו בחשדנות שעברה עם הזמן, הדבר נבע מכך שאלו ילדים שלא הכרנו לפני כן.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

האם לקיחת ילד באומנה תורמת לילדים הביולוגיים?

האם האומנת רואה תרומה בלקיחת ילד באומנה לילדים הביולוגיים. בעקבות נושא האומנה הילדים גדלו עם ערך של נתינה, קל להגיד שחשוב לתת אבל כאשר נותנים דוגמה זה שונה. עם התהליך הילדים למדו להתחלק, לתת ולפתוח את הלב לאדם שזקוק לבית.

תחום רגשי מצידו של הילד באומנה

האם היו תחושות בוושה מול החברה?

תחושות בוושה תלויות במידת מודעות הילד לנושא ולכן תלויות בגילו. ישנן פינות שהילדה באומנה חשה קשיים בין היתר כי המודעות שלה הייתה גבוהה. אבל כיום היא כבר חלק טבעי מהמשפחה ואין בכלל תחושות בוושה.

האם ישנה תחושת זרות בתוך המשפחה? ומבוכה – כלפי שאר בני הבית?

כאשר הילדה נכנסה לראשונה אל הבית לקח לה זמן להרגיש בנוח. כשהגיעה כל מה שהיה לה בעולם זה דובי ענק וכמה שקיות. לאחר שפקידת האומנה הלכה, היא שאלה: "אפשר לקבל בבקשה כוס מים?" אם האומנה מספרת כי הרגישה שעד היום לא היה לילדה בית בו הרגישה שהיא יכולה לקחת כוס מים באופן טבעי, מבלי לבקש רשות.

קשר עם ההורים הביולוגיים

לילדה לא היתה אם, אלא אב בלבד, שהיא רצתה לשמור על קשר עימו. האם האומנת סיפרה כי מאוד עודדה את הקשר. אבל שיישאר קשר של ביקור בלבד, על מנת שלא תיטמע בחיים שלו. חשוב לשמור על הקשר, כל ילד חייב לשמור על קשר בסיסי לו הוא זקוק עם הוריו.

חשיבות הקשר עם ההורים הביולוגיים והבעייתיות שלצידו

הייתה תקופה שהאב רצה לקבל אותה חזרה, היא לא רצתה ללכת והוא הפעיל עלייה לחץ רגשי רב. המדינה התערבה, כי אף ילד לא באמת צריך לבחור בין משפחתו הביולוגית לבין משפחת האומנה. המדינה הקשיבה לרצונות הילדה והחליטה שהיא נשארת במשפחת האומנה. זכור וכפי שכבר נטען בעבודה זו, מטרתה של אומנה היא שיקום וחזרת הילד למשפחתו הביולוגית.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

יחסים בין אחים

קנאה בין אחים, האם חל שינוי במצב הקנאה בין אחים עם כניסת ילד האומנה למשפחה? כן, ישנם דיאלוגים שקיימים בכל בית, בין קטנים לגדולים מהם, בין בנים לבנות. לעיתים טענו הילדים שהילדה היא רק ילדת אומנה ולוקחת מהם דברים. כשהילדה באומנה עזבה את הבית ועברה לבצע את השירות לאומי שלה, הבת הגדולה אמרה: "יופי, עכשיו אני לא צריכה לספר שיש לי עוד אחות". האם שאלה בתמיהה מה כוונתה והבת ענתה לה: "היא לקחה לי את הבכורה". העניין לא עלה בדעתה של האם כאשר שקלה אחות באומנה. היא מוסיפה שידוע לה שזו לא הייתה מהות הקשר אז וכמובן שזו לא מהות הקשר היום. למרות זאת האם שמחה שלקחה ילדה שהפכה לבכורה. לאחר מעשה, היום, אומרת האם שלא הייתה לוקחת ילד נוסף גדול יותר מבתה הבכורה.

אם לא היו רגשות קנאה וויכוחים מערכת היחסים בין האחים הייתה מאוד לא טבעית. כיום, בין שלושת הילדים יש אהבה אמיתית של אחים. במרחק הזמן, לאחר 7 שנים לא רואים הבדל כלל שהיא ילדת אומנה. גם מבחינתה היא יודעת שזהו ביתה לתמיד. "במפגש של אחים באומנה שנערך על ידי השירות הסוציאלי, שלושת ילדיי אמרו פה אחד שכשהיו גדולים ייקחו גם הם ילד באומנה, טענו כי זהו דבר נכון, ראוי ושחשוב לעשותו שוב" מסיימת האם.

אח במשפחת אומנה מספר..

מתוך דבריו של אח במשפחת אומנה עלה כי כאשר הוצג בפניו הרעיון לקחת אחות באומנה, החשש העיקרי שהיה לו הוא האם האחות תתקבל במשפחה ומנגד לכך הוא היה בעד הרעיון לעשות מצווה כה גדולה כמו זו. מניעיו העיקריים היו הרצון לאחות נוספת ועצם עשיית המצווה לתת לילדה שאין לה מקום בית חם ואוהב. בהתחלה הייתה ההתאקלמות קשה, בעיקר עקב הביישנות של ילדת האומנה, דבר שעבר עם הזמן. בנוסף הוא מספר כי חבריו העריכו אותו ואת משפחתו על המעשה.

לפעמים כשנירית הייתה יוצאת מהבית בערב, הינו מכינים לה הפתעות קטנות כאלו. היינו למשל מנקים את הבית ואז יושבים שלושתנו על הספה ורואים סרט. אלו הן חוויות שלא אשכח אף פעם. יש לי בראש תמונות וזיכרונות, כל מיני דברים שאף פעם לא שוכחים.
Ynet הורים

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | קישורים
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

ילדת האומנה מספרת..

"בכל אירוע היא תמיד מציגה אותנו לפני כולם ואומרת שיש לה שלושה ילדים, אומרת את השמות שלנו ומודה לנו על זה שאנחנו עוזרים לה. זה מרגש אותי – את יודעת, אני הרי לא באמת הבת שלה. כשאני עושה משהו, היא אומרת לי – את יודעת שאת הילדה שלי, אז למה שלא אגיד לך מה נכון לך או טוב לך. היא לא אומרת 'את הבת שלי', אלא 'את הבת שלי'.
Ynet הורים

לדעתך - דמיון חיצוני הוא מוטיב שמתחשבים בו כאשר שוקלים הכנסת ילד לבית?
"כן, כי כאשר שוקלים הכנסת ילד זר לבית חשוב להתייחס למוטיב הדמיון החיצוני. הדימיון, החל בהצגת הילד החדש למשפחה המורחבת וכלה בחברה הינו המוטיב בולט ויכול לתרום רבות. לדעתי דמיון חיצוני תורם לקליטת והשתלבות הילד מהר יותר בעיני החברה, כי כך העניין לא נראה מוזר בעיניה"

האם הייתה תרבותך שונה והיה עלייך לשנותה?
"בחוץ ועם החברה התנהגתי שונה מאשר בבית, עם הזמן למדתי לשלב. כיום אין הבדל בין התנהגותי והתרבות שלי אם זה בבית ואם זה בחוץ."

האם היו הרגלים חדשים שנכנסו לחייך בתהליך האומנה?
"כן, היו רבים. לדוגמא נושא הלימודים שלא היה בעיני ערך כה חשוב, כך גם לגבי אחריות, למדתי עד כמה היא משמעותית."

האם קיבלת חינוך שונה מאשר בעבר?
"בוודאי, בעבר החיים היו קלים יותר אפשר לומר, עלייך רק לגדול ולהיות ילדה טובה, אין דרישות וחובות נוספות. בבית האומנה הרגשתי חייבת להראות ולהיראות, בשונה מבעבר, יש מחויבות. כדי להבין את ההבדל צריך לטעום משני העולמות."

מה קורה עם הקשר לאחר גיל 18?
"לאחר גיל 18 הקשר לא נפגע, אלא התחזק. ברגע שעזבתי את הבית לשירות לאומי להתחיל את חיי החל הגעגוע וההבנה שיש עוד אחות בבית שכאשר עזבה חשו בחסרונה."

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

אמרו לי שהיא אישה נפלאה ועסוקה, שהיא תלמד אותי הרבה ותעזור לי, אבל הייתי מבוהלת. לא היה מישהו שאני יכולה לסמוך עליו - שיגיד לי שהכל בסדר ושאין לי ממה לפחד. לא ידעתי איך הילדים שלה יקבלו אותי. פתאום נופלת עליהם אחות גדולה. בלילה הראשון לא נרדמתי מרוב פחד והתרגשות. חשבתי: מה יהיה הלאה? האם הם באמת בסדר כמו שסיפרו לי?"

Ynet הורים

"בהתחלה ממש נבהלתי. היה קשה. שאלתי את עצמי למה הגעתי לפה ולמה זה קורה לי. הם נישקו אותי מיד ודיברו. ניסו להבין איפה קשה לי ואיפה כיף לי. הם ממש ניסו ללמוד להכיר אותי. זה נתן לי את השלווה שאין יותר לאן ללכת, שאין צורך ללכת מפה."

Ynet הורים

כיצד הכינו אותך שירותי הרווחה לקראת תהליך האומנה?

"לשירותי הרווחה לא הייתה ברירה בעניין האם להעביר אותי ואת אחיי הביולוגיים למשפחות אומנה. היו הרבה ניסיונות לשלוח אותנו לפסיכולוגים אבל תמיד התנגדנו ולא רצינו שיכינו אותנו לתהליך."

האם הייתה לך תחושת זרות בתוך המשפחה?

מעולם לא חשתי כזרה, תמיד שייכת. להפך, כל הויכוחים הקטנים הם אלה שגרמו לי להרגיש חלק ממשפחה אמיתית, שאני שייכת אליה."

"אני נזכרת כיצד חברי התייחסו אל משפחתי החדשה. הם קיבלו את המשפחה החדשה, בהערכה גדולה ושמחו עבורי."

שמירת הקשר עם ההורים הביולוגיים

"נשמר קשר טוב עם המשפחה, הקשר עם אחותי הגדולה הביולוגית השתפר עם הזמן. לעומת הקשר שלי עם אבי ואחי הקטן שתמיד היה טוב וחזק."

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

תפיסת ההורים האומנים את ההורים הביולוגיים

"לאמא במשפחה החדשה שלי היה חשוב מאוד שהקשר עם אבי יישמר. על מנת שלא ירגיש שלקחו לו את הילדה, שהיא כבר אינה שלו. היא באה ממקום של 'היא עדיין שלך ואני רק עוזרת לך לגדל אותה'. בנוסף הקשר עם המשפחה הוא חשוב מאוד למרות שבמקרים מסוימים ישנה בעייתיות. לדעתי ישנם מקרים מסוימים בהם אני מניחה שהיה עדיף לנתק את הקשר."

תרומה למשפחה האומנת

"בהתחלה ילד האומנה לומד ומלמד דברים חדשים את המשפחה, זהו תהליך הדדי. נוסף לכך אני מרגישה שהמשפחה זכתה בעוד בת משפחה המעשירה את עולמה."

יחסי קנאה בין ילד האומנה לבין אחיו החדשים

"הייתה קנאה, אבל זה אחד הדברים שבסופו של דבר גרמו לנו להרגיש שאני אחת מהם ושאין הבדל כי אני אחות באומנה."

האם הרגשת שהאומנה היוותה מסגרת טובה יותר לגדילה והתפתחות תקינה?

"ללא ספק, גם כאשר היה שלב בו יכולתי לחזור לביתי, בחרתי שלא. מתוך הרגשה שכעת ניתנה לי הזדמנות לגדול לערכים שונים."

"אני לא קוראת לה 'אמא', מספרת גליה. "כל כך הרבה קיבלתי מהילדים. אני לא רוצה לקחת את המקום שלהם. אנחנו מציגות את עצמנו בתור בת ואמא, אבל לקרוא לה אמא אני לא יכולה. יש לי כל כך הרבה זיכרונות וחוויות איתם. הם כתבו לי כל מיני פתקים כאלו. הילדה הגדולה הייתה כותבת לי כמה היא אוהבת אותי ביום הולדת ובאירועים אחרים. הייתה באה ומתייעצת מה נלבש. בלילות לפני השינה היינו מדברות המון. הרבה פעמים היא הייתה מחכה ערה עד שאגיע הביתה."

Ynet הורים

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

דיון

בעבודה זו הוגדרה האומנה כמסגרת משפחתית, אשר מנוהלת על ידי זוג הורים אומנים המטפלים בילד נוסף במסגרת משפחתם תמורת תשלום. דובר גם על העובדה שאומנה היא שירות שמעניק משרד ממשלתי על מנת לספק מסגרת אידיאלית לילדים בסיכון שיש להוציאם מהבית. דגש מיוחד ניתן לעובדה, כי המטרה בתהליך אומנה היא חזרת ילד האומנה לביתו, והאחריות החוקית על הילד נשארת בידי אחד מבני משפחתו, בהתאם לנסיבות.

בעבודה נסקרו ההבדלים בין מסגרת האומנה למסגרות אחרות כמו פנימייה או אימוץ והוצגו ההתאמות שמתבצעות על מנת שתהיה התאמה אידיאלית ושהילד לא ייפגע. מכל הכתוב מסתבר, שישנה עדיפות למשפחה אשר מכירה את הילד, כך לרוב תהיה לה מחויבות גדולה יותר וגם קשר רגשי קרוב יותר.

לאחר בדיקת הסיבות להוצאת ילד מביתו גיליתי שהסיבה העיקרית קשורה להורים, הבאה אחריה, בעיות הקשורות בילדים ופעמים ספורות - בעיות הקשורות בסביבה.

שאלת המפתח המרכזית בתחום זה הינה האם המשפחות הנבחרות להיות משפחות אומנה מתאימות לתפקיד ויכולות לספק לילד סביבה טובה יותר ומענה על כל צרכיו. לעיתים, בעקבות שיקולים כלכליים עלול להיווצר מצב בו העלייה במספר הילדים במשפחת האומנה תפגע בטיפול הפרטני בכל אחד מהילדים.

עוד עולה מהעבודה שההחלטה לקחת ילד באומנה היא קשה ואף מאתגרת. זהו מצב בו מכניסים הביתה ילד זר בעת שעלולים להיות חיים מורכבים והתנהגויות קשות לשליטה בחייו. למרות כל אלה, הקשיים והמורכבויות מתגמדים בעקבות הזכות להציל ילד והאפשרות לראיית עולם שונה.

בעבודה נחשפים השיקולים והמניעים של הורים לקחת ילד באומנה, כאשר ישנה חשיבות רבה להתאמה בין מניעיהם של הילדים הקולטים לאלו של הוריהם. גישה חיובית של ההורים האומנים להורים הביולוגיים הינה חיונית, כדי שלא לפגוע בילד האומנה.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה | משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

בפרק "מהי אומנה" נטען כי סיבה להפסקת שהות הילד במשפחת האומנה הינה שיקום המשפחה הביולוגית. למרות זאת, נוכחתי לדעת שהמציאות עשויה להיות שונה. במקרה של משפחתי, שנמצאת במרכז עבודה זו, השתקמה המשפחה הביולוגית של ילדת האומנה והיא לא חזרה אליה אלא נשארה בביתי. עם זאת, מתוך סיפורי האישי הגעתי להסכמה עם טובה ליכטנשטיין שהסבירה כי לפעמים עקרון טובת הילד קודם לזכות הטבעית של הורי לגדל אותו. ליכטנשטיין אף מוסיפה, כי עקרון זה הוא בין המנחים את בתי המשפט ואת בתי הדין במקרים בהם יש צורך להחליט מי יחזיק בילד. במקרה שלי, המדינה אכן פעלה לצד עיקרון זה והילדה נשארה במשפחתי.

בנוסף, בפרק זה מצוין ההבדל בין אומנה לאימוץ, כאשר באומנה נשמר הקשר עם ההורים הביולוגיים של הילד שנכנס למשפחה חדשה, לעומת האימוץ בו מתבצע ניתוק מוחלט. מתוך הראיון האישי עם ילדת האומנה בביתי הגעתי להתאמה בין הדברים, בעוד שילדת האומנה בביתי ציינה כמה עצם שמירת הקשר עם ההורים הביולוגיים נתנה לאב הרגשה של שלוה ורוגע.

בפרק "במשפחה האומנת" מדווחות משפחות אומנות על כך שבאמצעות האומנה העבירו לילדיהן ערכים חשובים כגון נתינה, אהבה לזולת. כמו כן משפחות אחרות מודות על הזכות הגדולה שניתנה להן, מתוך הרעיונות הגעתי להסכמה בין דברי החוקרים ובין דברי אמי שטענה כי בעת לקיחת ילדה באומנה העבירה לילדיה ערך חשוב של נתינה. בנוסף היא מספרת על הזכות הגדולה שניתנה לה לגדל ילדה שלא שלה ולעשות מצווה כה חשובה.

בפרק "קשר עם ההורים הביולוגיים" נטען שאחת מנקודות ההשקפה לגבי אופן השותפות וחלוקת התפקידים עם ההורים הביולוגיים היא כאשר הורי האומנה מייחסים חשיבות לקשר ומעודדים אותו. הגעתי להתאמה בין טענה זו לבין העובדה שאמי עודדה את הקשר וראתה אותו כחשוב ומשמעותי. ילדת האומנה בביתי מספרת על הקשר הטוב שנשמר, בעזרתה של אם האומנה שלה.

בנוסף נקבע כי כאשר ההורים הביולוגיים מסכימים לתהליך ומבינים שאין ביכולתם לגדל את ילדם הסידור יצליח טוב יותר.

בפרק "במשפחה האומנת" האם מספרת כי אם לא היו יחסי קנאה בין האחים מערכת היחסים ביניהם הייתה מאוד לא טבעית. מכאן הגעתי להסכמה בינה לבין ילדת האומנה במשפחתי אשר טוענת שהקנאה היא אחד הדברים שלבסוף גרמו להרגשה לה להרגיש שייכת ולא נבדלת משר האחים במשפחה.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

מסקנות אישיות

אני רואה לקיחת ילד באומנה כמצווה. לדעתי זו עבודת קודש, לתת בית חם, אוהב, שיכול לתמוך כלכלית ונפשית, לילד חסר בית, או שהינו חי בבית בתנאים קשים ושעל שירותי הרווחה להוציאו משם. ילד כזה הוא בעל צרכים מיוחדים. עליו לקבל תמיכה נפשית, יחס אישי וחם כדי להתגבר על מכשולי העבר ולהתחיל עתיד חדש וטוב יותר.

תרומה לילדים הביולוגיים

לפי דעתי לקיחת ילד באומנה תורמת רבות לילדים הביולוגיים. זאת, בעצם עשיית המצווה, בלימוד הילדים על חשיבות התרומה לקהילה ועד כמה חשוב לתת כשאתה יכול. מעבר לכך, משפחה עם ילד באומנה, מתעשרת בילד נוסף. במקרה שלי האחות הגיעה מעולם אחר, עולם שונה משלנו, שאנחנו לא מכירים ולמדנו להכיר.

אחרי גיל 18

ילדת האומנה שבמשפחתי כבר עברה את גיל 18, הקשר עדיין נשמר. הדבר מתחיל בחגים ואפילו בטלפונים יומיים. היא אחות לכל דבר, שגם אחריי גיל 18 לא התנתק עימה הקשר, ההפך הוא הנכון, היא רואה בבית שלנו את הבית שלה ממנו היא יוצאת ואליו מתמיד חוזרת. ישנם מקרים אחרים, בהם לאחר גיל 18, לאחר תום התקופה בה מחויבת המשפחה לטפל ולדאוג לילד האומנה, הקשר מתנתק, מסיבות אלו או אחרות.

העדפה לגבי גיל

אצלי לא הייתה כלל שאלה בנושא זה, העניין היה עצם לקיחת ילד שזקוק בדחיפות לבית. אני יודעת שבהרבה מקרים מעדיפים לקחת תינוקות. ישנה דעה שקל יותר לגדל תינוקות לערכים ולתרבות של המשפחה. בנוסף, נזקי העבר שלהם הם הקטנים ביותר וכך לא פחות משפיעים עליהם בעתיד. אבל זה לא תמיד ככה, לפעמים ילד שהוצא ממשפחתו הוא צעיר ולא מבין מדוע, ולכן יכול להיות עם קשיים גדולים יותר.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

יחסים בין אחים

ביני לבין אחי אין ממש קנאה, כך זה היה תמיד. כאשר הגיעה אחות חדשה למשפחה נושא הקנאה התעורר מעט. בעיקר בעניין חלוקת הזמן עם אמא וגם מעט בעניין תפיסת מעמד הבכורה. אני הייתי רגילה ליחס של האחות הבכורה וכעת 'נלקחו' ממני הזכויות והיחס של הבכורה שאליו הייתי רגילה מאז ומתמיד. גדלתי עם זה ומהר מאוד התרגלתי לכך והדבר לא הפריע לי. כאשר לוקחים ילד באומנה תמיד יש דאגה שאהבת ההורים תפחת כלפי ילדיהם הביולוגיים כי כעת ישנם יותר ילדים במשפחה. אבל מאז שנכנסה האחות החדשה למשפחה, תמיד אמרה לנו אמי כי יש לה מספיק אהבה לכולנו וזה לא יתחלק בינינו, וכך באמת קרה. היא אהבה את הילדה החדשה באותה מידה כמו אותנו, כאילו הייתה בתה הביולוגית. אמי הקפידה על שיווין ולכן אף אחד מאיתנו מעולם לא חש חוסר באהבה או שמשוה שמגיע לו נלקח ממנו.

יחס החברה

כאשר מספרים לחברים על האחים והם מגלים לפתע שיש אחות נוספת במשפחה. תמיד הצגתי אותה כאחותי לכל דבר, בתור אחותי הגדולה שמאז ומתמיד הייתה שם. ישנם רק חברים ספורים שידעו את הסיפור אבל גם הם מתייחסים אליה כאחותי, כך שגם מבחינתם אין היא שונה. המשפחה המורחבת מודעת לסיפור, אבל הדבר לא אומר שהיא מקבלת יחס שונה, היא כאחד הילדים.

הערכות מחודשת של המשפחה עם כניסת הילד באומנה

המשפחה נערכה מחדש רק בעניין חלוקת החדרים בבית, על מנת לתת לילדה החדשה מקום משלה, כזה שמעולם לא היה לה.

דמיון כגורם תורם לקליטה

במקרה שלנו, היה דמיון חיצוני רב, אנשים חשבו שילדת האומנה דומה יותר להוריי מאשר אני ואחי שהננו הילדים הביולוגיים. הדמיון תרם מאוד לקליטת והשתלבות הילדה בבית מבחינת החברה, לא היה קשה לקשר או להאמין שילדת האומנה היא באמת חלק מהמשפחה.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

הצעה אישית

בעבודתי חקרתי נושאים רבים, אך ישנם נושאים שלא ולדעתי יעמיקו ויעשירו מאוד את העבודה. ניתן לחקור את נושא הדמיון החיצוני וחשיבותו בעת הכנסת ילד לבית אומנה. בנוסף, כל התחום האישי של הילד באומנה לא נחקר מספיק לדעתי בעבודה, מתהליך מעברי – מזרות, מבוכה וניכור – אל תחושת שייכות מלאה והכנתו של הילד לקראת התהליך. כמו כן חשוב לבדוק כיצד מתייחסת החברה לילד באומנה והאם משפחת אומנה היא עובדה מבישה.

הבעייתיות במדינה

מתוך העבודה עלה כי ישנו מחסור חמור במשפחות אומנה בישראל, לכן ישנה עלייה חדה במספר הילדים אשר חוו הזנחה. על משרד הרווחה להתמודד עם בעיה שמספר הילדים באומנה עולה אך מספר המשפחות שמוכנות לקחת ילד באומנה אינו עולה בהתאמה. לפי הנתונים רק כרבע ממספר הילדים שעליהם להיות במסגרת חוץ ביתית נמצאים אצל משפחות אומנה.

מתוך נתונים עדכניים: בשנת 2010 שהו במשפחות אומנה 2035 ילדים, לעומת שנת 2009 בה שהו 175 פחות במשפחות אומנה.

לדעתי, מאוד חשוב לקחת ילדי אומנה, אנחנו לא בוחרים את ההורים או המשפחה, אלא זה ניתן לנו משמיים. אם לילד לא היה מזל והמשפחה שנבחרה עבורו אינה מסוגלת וראויה לגדל ילד, על אזרחי המדינה לעזור בכך, מתוך מחויבות חברתית. בנוסף, אני רואה זאת כזכות גדולה לתת לילד בעל צורך במשפחה אפשרות לגדול לעתיד בו יוכל להתפתח טוב יותר. מתוך כל הנאמר פה, לדעתי חשוב לשפר את נושא האומנה בישראל, להעלות את המודעות, בארץ כדי שמשפחות נוספות ייקחו ילדים באומנה.

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

ביבליוגרפיה

- אביטל, ר., (2007) "משפחה בהשאלה", בתוך הורים וילדים, 238: 78-86
- ברק מדינה, א. (2002) "מסמך רקע לדיון - הפרטת מערך שירותי האומנה, מוגש לוועדה לקידום מעמד הילד", הוצאת הכנסת - מרכז מחקר ומידע
- גדיש, ח. (1993) "מבוקשת משפחה אומנת", בתוך עמודים, 563: 213-215
- לוי, מ; ליבוביץ, ש; ויזל, ש., (2010), בדיקת משפחות אומנה ובחירתן, ירושלים: אשלים.
- לוי, מ; ליבוביץ, ש; ויזל, ש., (2010), התאמה מיטבית של אומנה, ירושלים: אשלים.
- ליכטנשטיין, ט., (1991) "תהליך קבלת החלטות להוצאת ילד מן מהבית: השפעות סמויות וגלויות" בתוך חברה ורוחה: רבעון לעבודה סוציאלית, י"א (2): 117-126
- נחמני, מ., (2007) "תפיסתם וחוויתם של ההורים האומנים את ההורים הביולוגיים ואת השפעתם על תפיסתם וחוויתם את ההורים שבטיפולם" בתוך עבודת גמר לקבלת "תואר מוסמך", אוניברסיטת חיפה, בית הספר לעבודה סוציאלית
- תלם, נ., (2010) "כאן גרים בכיף", בתוך רואים שב"ס, 27: 29-31
- תמר, א., (1979) "אני יכול לקרוא לך אמא?", בתוך אורים להורים: ירחון לחינוך ילדים ולמשפחה, 8-9
- גורן, י. (2011) "ילדים בלי בית: כ-160 ממתנים במעונות", בתוך: nrg מעריב,
<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/202/608.html>
- גרנוט-קפלן, ל., (2008) "ילדה עם עיניים אדומות, דובי וכמה שקיות", בתוך: Ynet הורים
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3611985,00.html>
- רוזנטל, א. (2010) "להציל את הילדים", בתוך: nrg מעריב,
<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/178/113.html>
- שיר, ס. (2009) "איך מקבלים למשפחה אחות אומנה?", בתוך: Ynet הורים,
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3644602,00.html>
- שיר, ס. (2009) "כך תעזרו לילדים הביולוגיים", בתוך: Ynet הורים,
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3648606,00.html>

אחת משלנו

פתיחה | מהי אומנה? | במשפחה האומנת | קשר עם ההורים הביולוגיים | הילד שנכנס לאומנה |
משפחתי מספרת | דיון | מסקנות אישיות | הצעה אישית | ביבליוגרפיה | קישורים

קישורים

[YNET מצטרפים למעבר למען קידום האומנה במדינה – פרויקט ילדים של כולנו](#)

[מט"ב- עמותה לשירותי טיפול ורווחה](#)

[עמותת אור שלום](#)